

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2015, sp. zn. 23 Cdo 760/2015, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.760.2015.1

Číslo: 76/2016

Právní věta: Okolnostmi případu odůvodňujícími vydání výzvy podle § 114b o. s. ř. mohou být i jiné skutečnosti než ty, které vyplývají ze žaloby. Takovou okolností mohou být i skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti, např. skutečnost, že v jiném řízení vedeném mezi týmiž účastníky byla již otázka rozhodná pro řešení věci posuzována jako otázka předběžná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.09.2015

Spisová značka: 23 Cdo 760/2015

Číslo rozhodnutí: 76

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rozsudek pro uznání

Předpisy: § 114b o. s. ř.
§ 153a odst. 3 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 10. 2014, sp. zn. 1 Cmo 205/2013, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Plzni rozsudkem pro uznání ze dne 15. 5. 2013, č. j. 46 Cm 314/2012-38, ve znění opravného usnesení ze dne 20. 8. 2013, č. j. 46 Cm 314/2012-108, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 20 854 919,13 Kč s příslušenstvím blíže specifikovaným v tomto výroku (bod I. výroku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku).
2. V dané právní věci rozhodl soud prvního stupně rozsudkem pro uznání vydaným podle ustanovení § 153a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) ve spojení s § 114b o. s. ř.
3. K odvolání žalované Vrchní soud v Praze usnesením v záhlaví uvedeným rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Odvolací soud uvedl, že vymáhaný nárok na zaplacení ceny jako „hmotné dávky“, tak zákonných či smluvních sankcí je v žalobě uplatněn z právního titulu „smlouvy o dílo z 11. 4. 2008“, uzavřené mezi dlužníkem a žalovanou. Jak je i ze spisu zřejmé, platnost a pravost uzavřené smlouvy byla v jině soudním (incidenčním) řízení vedeném mezi totožnými účastníky již podrobena soudnímu přezkumu. Z odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 10. 2012, č. j. 139 ICM 1108/2012-23, je přitom zřejmé, že o platnosti uzavřené smlouvy lze mít minimálně důvodné pochybnosti. Neexistuje totiž verze smlouvy podepsaná oběma smluvními stranami, obsahující v čl. IV českou verzi ujednání o smluvní pokutě ve znění shodném s verzí v německém jazyce. Insolvenčním soudem je zmiňována i aplikace ustanovení § 44 odst. 2 obč. zák. Zdůraznil, že je přitom podstatné, že pohledávka žalobce na zaplacení smluvní pokuty je co do výše v žalobou kumulovaných nárocích zcela dominující. Z uvedeného odvolací soud uzavřel, že žalobou uplatněné nároky nevyplývají z dosud žalobcem uvedených skutečností, a proto nebylo dle jeho mínění namístě vydávat usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. a potažmo i rozsudek pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání s tím, že je považuje za přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř.

6. Žalobce má za to, že se odvolací soud při řešení otázky, „zda lze při vydání usnesení dle § 114b o. s. ř. vycházet pouze ze skutečností uvedených v žalobě a z nich dovozovat důvodnost uplatněného nároku, nebo zda si soud může i bez návrhu posoudit věc na základě jiných skutečností a zda může posuzovat platnost právních úkonů, kterých se žalobce v žalobě dovolává“, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 3597/2007](#).

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), se nejprve zabýval tím, zda je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř.

8. Dle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

9. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť usnesení odvolacího soudu závisí na řešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolací soud se tak zabýval otázkou, zda lze při vydání usnesení dle § 114b o. s. ř. vycházet pouze ze skutečností uvedených v žalobě, příp. i jiných skutečností, např. těch, které jsou soudu známy z jeho úřední činnosti.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. je právním prostředkem přípravy jednání, kterou soud provádí se záměrem (srov. § 114a odst. 1 o. s. ř.), aby bylo možné věc rozhodnout

zpravidla při jediném jednání. Jedním z předpokladů pro usnesení, kterým soud žalovanému ukládá, aby se ve věci písemně vyjádřil, je – jak vyplývá z ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. – okolnost, aby to vyžadovala povaha věci nebo okolnosti případu. Povaha věci vyžaduje vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. zejména tehdy, je-li zjišťování skutkového stavu věci s ohledem na předpokládané množství odlišných tvrzení účastníků a navrhovaných důkazů mimořádně obtížné, a kdy bez znalosti stanoviska žalovaného nelze první jednání připravit tak, aby při něm bylo zpravidla možné věc rozhodnout. Okolnosti případu odůvodňují vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. zejména v takovém sporu, kdy dosavadní poznatky ukazují, že – ačkoliv by podle své povahy nemuselo jít o věc z hlediska zjišťování skutkového stavu mimořádně obtížnou – tu jsou takové mimořádné skutečnosti, které vedou k závěru, že bez písemného vyjádření žalovaného ve věci nemůže být první jednání připraveno tak, aby při něm mohlo být zpravidla o sporu rozhodnuto. Ve zcela jednoduchých věcech, které nevyžadují podrobnější a rozsáhlejší přípravu jednání, je vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. vyloučeno (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2008, sp. zn. [21 Cdo 3597/2007](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2004, sp. zn. [21 Cdo 1109/2004](#), které bylo uveřejněno pod č. 173 v časopise Soudní judikatura, roč. 2004). Pro usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. není třeba, aby výzvu k vyjádření vyžadovala povaha věci nebo okolnosti případu, vyhověl-li soud současně žalobě platebním rozkazem (srov. např. již citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2008, sp. zn. [21 Cdo 3597/2007](#)).

11. V projednávané věci šlo o posouzení předpokladů k vydání samostatné výzvy podle § 114b o. s. ř., nikoliv výzvy spojené s vydaným platebním rozkazem podle § 114b odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 172 odst. 1 a 2 o. s. ř.

12. K řešené otázce je třeba uvést, že nelze vyloučit, že pro rozhodnutí soudu o vydání výzvy podle § 114b o. s. ř. mohou být významné i jiné skutečnosti než ty, které bezprostředně vyplývají ze žaloby. Mohou to být i skutečnosti známé soudu z úřední činnosti, např. z jiných řízení, jak dovedil odvolací soud. Tyto skutečnosti mohou představovat okolnosti předvídané § 114b o. s. ř., které mohou ukazovat, že – ačkoliv by podle své povahy nemuselo jít o věc z hlediska zjišťování skutkového stavu mimořádně obtížnou – tu jsou takové mimořádné skutečnosti, které vedou k závěru, že bez písemného vyjádření žalovaného ve věci nemůže být první jednání připraveno tak, aby při něm mohlo být zpravidla o sporu rozhodnuto. V projednávané věci takovou okolností je skutečnost, že v jiném řízení vedeném mezi týmiž účastníky byla již otázka rozhodná pro řešení věci posuzována jako otázka předběžná.

13. Odvolací soud uvedl, že „v jiném soudním řízení byla platnost a pravost uzavřené smlouvy podrobena přezkumu, ... je přitom zřejmé, že o platnosti uzavřené smlouvy lze mít minimálně důvodné pochybnosti, ... nebylo proto namístě vydávat usnesení podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. a potažmo i rozsudek pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.“.

14. Tento závěr nelze považovat za správný. Nepředstavuje-li odvolacím soudem zmiňované rozhodnutí překážku věci rozhodnuté podle § 159a odst. 4 o. s. ř. nebo případně závazné řešení otázky ve výroku rozhodnutí podle § 159a odst. 3 o. s. ř., může řešení otázky platnosti smlouvy (jako otázky předběžné v jiném sporu mezi týmiž účastníky) naopak představovat okolnost případu vyžadující vydání kvalifikované výzvy podle § 114b o. s. ř.

15. Odvolací soud proto dospěl k nesprávnému právnímu závěru, že v projednávané věci nebyly splněny předpoklady pro vydání výzvy podle § 114b o. s. ř. To vše navíc za situace, kdy skutečnost, že mezi účastníky má probíhat ještě další řízení, kde má být řešena otázka platnosti smlouvy o dílo, vyšla najevo až v řízení odvolacím.

16. Pro úplnost dovolací soud upozorňuje, že rozhodl-li soud prvního stupně o věci rozsudkem pro uznání (§ 153a o. s. ř.) a dospěje-li odvolací soud k závěru, že pro vydání rozsudku pro uznání nebyly

splněny předpoklady stanovené zákonem, odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se rozsudek pro uznání nevydává [§ 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]; zrušení rozsudku soudu prvního stupně by bylo v tomto případě v rozporu s § 219a o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. [21 Cdo 658/2008*](#)).

17. Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Vzhledem k tomu, že nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu usnesení odvolacího soudu, Nejvyšší soud toto usnesení zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu (Vrchnímu soudu v Praze) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

*) Jde o usnesení uveřejněné pod číslem 67/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.